

**ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
І МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Декан І медичного факультету,

доцент Компанієць В.М.

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ**

підготовки
галузі знань
спеціальність

магістра медицини
22 «Охорона здоров'я»
222 «Медицина»

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Ради факультету
Студентського Самоврядування

Протокол № 01/06
від «01» 06 2021р.

РОЗГЛЯНУТО
на засіданні Вченої ради
факультету

Протокол № 9
від «01» 06 2021р.

Запоріжжя
2021

1. Загальна інформація про викладача

Викладач: завідувач кафедри, доцент, к.мед.н. Севальнев Анатолій Іванович

e-mail: sevalnev.a.i@zsmu.zp.ua

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: професор, д.мед.н. Гребняк Микола Петрович

e-mail: hrebnyak.n.p@zsmu.zp.ua

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: доцент, к.мед.н. Сушко Юрій Дмитрович

e-mail: sushkojurij@gmail.com

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: доцент, к.мед.н. Федорченко Руслана Анатоліївна

e-mail: fedorchenko.r.a@zsmu.edu.ua

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: доцент, к.мед.н. Шаравара Лариса Павлівна

e-mail: sharavara.l.p@zsmu.edu.ua

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: доцент, к.мед.н. Кірсанова Олена Валентинівна

e-mail: kirsanova@zsmu.zp.ua

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

Викладач: доцент, к.мед.н. Куцак Алла Валеріївна

e-mail: alla758@ukr.net

Кафедра: загальної гігієни та екології

Адреса: пр. Маяковського, 29, корпус №1

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

Назва дисципліни: «Охорона праці в галузі» (за професійним спрямуванням)»

Кількість кредитів з дисципліни: 94 годин / 3 кредита ECTS (лекцій – 10, практичних занять – 10, СРС – 74).

3. Семестр: 4

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити (перелік дисциплін, вивчення яких має передувати дисципліні «Охорона праці в галузі»): медична біологія, анатомія, фізіологія, гістологія, цитологія та ембріологія, медична та біологічна фізика, біологічна та біоорганічна біохімія, основи біоетики та біобезпеки.

Постреквізити (перелік дисциплін, для вивчення яких є обов'язковими знання, здобуті при вивченні «Охорона праці в галузі»): гігієна та екологія, клінічні дисципліни.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

Формування у майбутніх фахівців лікарів перш знань, умінь і компетенцій, а також виховання культури безпеки для забезпечення ефективного управління охороною праці в медичній галузі, створення сприятливих умов виробничого середовища і безпеки праці згідно з чинними законодавчими та нормативно-правовими актами для реалізації принципу пріоритетності охорони життя та здоров'я медичних працівників.

Головне завдання вивчення навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» є забезпечення збереження життя, здоров'я і працездатності медичних працівників у виробничих умовах шляхом застосування комплексу законодавчих, організаційних, інженерно-технічних, санітарно-гігієнічних, лікувально-профілактичних та інших заходів, виховання морально-етичних цінностей, спрямованих на профілактику виробничого травматизму та виникнення професійних і виробничо-обумовлених захворювань.

Компетенції, яких набуває студент при вивченні дисципліни:

Інтегральна:

- Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.
- Здатність особистості до організації інтегрального гуманітарного освітнього простору та формування культури безпеки.

Загальні:

- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність до здійснення саморегуляції, ведення здорового способу життя, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- Здатність до вибору стратегії спілкування; здатність працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- Визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і виконання взятих обов'язків.
- Здатність діяти соціально відповідально та з громадською свідомістю. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові, предметні):

- Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів. Здатність до планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб.
- Здатність до обробки соціальної, економічної та медичної інформації.
- Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення.

- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).
- Здатність до оцінки впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни: досягнення основних кінцевих цілей, визначених у Стандарті підготовки спеціаліста за спеціальністю 222 «Медицина».

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

- робити висновки про наявність впливу шкідливих та небезпечних виробничих факторів на організм медичних працівників
- обґрунтовувати проведення профілактичних заходів у відповідності до основ чинного законодавства України.
- планувати заходи по дотриманню здорового способу життя, особистої гігієни та впроваджувати їх в практику охорони здоров'я.
- узгоджувати плани проведення профілактичних заходів з планами розвитку територіальних, адміністративних та виробничих одиниць.
- аналізувати й оцінювати небезпечні для життя, здоров'я і професійної діяльності ситуації та самостійно приймати рішення про вжиття термінових заходів.

5.4 Зміст навчальної дисципліни: Програма навчальної дисципліни складається з 1 модулю та 3 змістових модулів:

- модуль 1: годин 94 / (лекцій – 10, практичних занять – 10, СРС – 74);

Модуль 1 «Охорона праці в галузі»

Змістовий модуль 1 «Загальні питання охорони праці» - 3 тем.

Правові та організаційні основи охорони праці.

Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти.

Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.

Змістовий модуль 2. «Особливості умов праці в медичній галузі» - 3 тем.

Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників.

Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників.

Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік.

Змістовий модуль 3. «Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі» - 4 тем.

Гігієна та охорона праці в медичних закладах.

Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах.

Небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників.

Основи виробничої безпеки медичних працівників.

5.5 План вивчення навчальної дисципліни

№ пп	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин	Завдання для самостійної роботи
Модуль 1 «Охорона праці в галузі»			
Змістовий модуль 1. «Загальні питання охорони праці»			

1	Тема 1. Організація охорони праці в медичних установах та закладах вищої медичної освіти. Правові та організаційні основи охорони праці.	ПЗ - 1 год. Л - 2 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
2	Тема 2. Наукові засади охорони праці в медичних закладах.	СРС - 12 год.	Опрацювання тем за допомогою on-line курсу: «Охорона праці в ЛПЗ для дорослих» Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
3	Тема 3. Гігієна та фізіологія праці, значення для створення безпечних умов праці.	ПЗ – 1 год. Л – 2 год	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар". Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
Змістовий модуль 2. «Особливості умов праці в медичній галузі»			
1	Тема 1. Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників Виробничі отрути та професійні інтоксикації. Методика розслідування випадків професійних захворювань та отруєнь.	ПЗ – 1 год Л – 2 год СРС – 15 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності -

			222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" та on-line курсу «Охорона праці в медичній галузі». Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
2	Тема 2. Гігієнічна характеристика умов праці та стану здоров'я медичних працівників Гігієнічна оцінка шкідливих та небезпечних факторів у ЛПЗ для дітей.	ПЗ – 1 год. СРС – 20 год	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" та on-line курсу «Охорона праці в медичній галузі». Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
3	Тема 3. Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік	ПЗ – 1 год	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
Змістовий модуль 3. «Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі»			
1	Тема 1. Гігієна та охорона праці в медичних закладах Професійні шкідливості при виконанні функціональних обов'язків медичних працівників.	ПЗ – 1 год Л – 2 год	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму

			підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
2	Тема 2. Охорона праці в окремих структурних підрозділах ЛПЗ та вищих медичних навчальних закладах Організація санітарного режиму у акушерсько-гінекологічних стаціонарах.	ПЗ – 1 год СРС – 15 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" та on-line курсу «Охорона праці в медичній галузі». Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
3	Тема 3. небезпечні інфекційні захворювання в роботі медичних працівників Біологічні чинники в професійній діяльності.	ПЗ – 1 год. Л – 2 год	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності - 222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
4	Тема 4. Основи виробничої безпеки медичних працівників	СРС – 12 год.	Опрацювання тем за допомогою: електр. навчально-методичного комплексу навчальної дисципліни "ОХОРОНА ПРАЦІ В ГАЛУЗІ" для студентів ЗВО 2 курсу І медичного факультету галузі знань - 22 "Охорона здоров'я", напряму підготовки - "магістр медицини", спеціальності -

			222 "Медицина" кваліфікації професійної - "Лікар" та on-line курсу «Охорона праці в медичній галузі». Опрацювання практичних навичок. Заповнення практикуму.
	Залік	ПЗ - 2 год.	

6. Самостійна робота студента

№ з/п	Тема	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні питання охорони праці		
1	Наукові засади охорони праці в медичних закладах	12
Змістовий модуль 2. Особливості умов праці в медичній галузі		
2	Методика розслідування випадків професійних захворювань та отруєнь	15
3	Гігієнічна оцінка шкідливих та небезпечних факторів у ЛПЗ для дітей.	20
Змістовий модуль 3. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі		
4	Організація санітарного режиму у акушерсько-гінекологічних стаціонарах	15
5	Основи виробничої безпеки	12
Всього		74

Консультативна допомога: щоденно за необхідністю (1-2 год.)

Контрольні заходи: самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час проходження студентом on-line курсу. Оцінка «Зараховано» за курс виставляється лише студентам, яким зараховані усі заняття з курсу та відсоток правильних відповідей за результатами контролю кожної теми складає не менше 60%. Курс вважається не зарахованим, якщо пропущено хоча б одну тему, або відсоток правильних відповідей хоча б за однією темою менше 60%. Студенти, які успішно виконали програму, за результатами курсу отримують сертифікат з навчальної дисципліни. Наявність сертифікату є обов'язковою для допуску до диференційованого заліку. Практикум заповнюється студентом кожного заняття та підписується викладачем після завершення практичного заняття.

7. Список основної та додаткової літератури

7.1. Основна література

1. Охорона праці в галузі. Збірник тестів для підготовки студентів II курсів медичних факультетів з навчальної дисципліни «Охорона праці в галузі» для

спеціальності 222 «Медицина» / А. І. Севальнєв, М. П. Гребняк, Р. А. Федорченко, А. В. Куцак, О. В. Кірсанова, Л. П. Шаравара, І. А. Соколовська, Ю. В. Волкова. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. – 125 с.

2. Охорона праці в медичній галузі : сценарій on-line курсу для студентів 2 курсів медичних факультетів / А. І. Севальнєв, М. П. Гребняк, Р. А. Федорченко, А. В. Куцак, О. В. Кірсанова, Л. П. Шаравара, І. А. Соколовська, Ю. В. Волкова. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2019. – 334 с.

3. Тестові завдання і ситуаційні задачі з охорони праці в медичній галузі: навч. посіб. / О.П.Яворовський, І.В.Сергета, Ю.Ю. Паустовський, О.А. Никитюк, М.П. Гребняк та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського - К: ВСВ «Медицина», 2019 - 224 с.

4. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ “Медицина”, 2015. – 208 с.

5. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.

6. Лекції.

7.2. Додаткова література

1. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник / упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін. - Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.

2. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П. Яворовського. - К.: ВСВ “Медицина”, 2011. - 904 с.

3. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: “Медицина”, 2009. – С.6-56.

4. Гігієна праці (методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд) / За ред. А.М. Шевченка, О.П. Яворовського. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2005. - 528 с.

8. Контроль і оцінка результатів навчання

8.1. Види контролю

- Поточний
- Підсумковий (заключний)

8.2. Форми контролю – залік.

Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Поточний контроль включає оцінювання початкового рівня знань (усне або письмове експрес-опитування, тестовий контроль з використанням тестових завдань), оцінювання основного етапу практичного заняття (контроль професійних умінь під час виконання практичних та лабораторних робіт, вирішення типових ситуаційних задач), оцінювання кінцевого рівня знань (вирішення ситуаційних задач III рівня, інтерпретація результатів лабораторних та інших методів обстеження стану довкілля). Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, усна співбесіда з викладачем та завідувачем кафедри.

Оцінка базується виключно на результатах поточної діяльності за чотирибальною шкалою: «5», «4», «3», «2», «1» і залежить від середньої арифметичної оцінки. По закінченню вивчення дисципліни студент одержує оцінку «зараховано» або «не зараховано». Розрахунок балів здійснюється за формулою: CA (середня арифметична оцінка) $\times 200 : 5$. Наприклад: $(4,2 \times 200) : 5 = 168$ б., $(3,5 \times 200) : 5 = 140$ б.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Кількість балів	Оцінка
170-200	Відмінно
140-169,99	Добре
110-139,99	Задовільно
Менше 110	Незадовільно

Для оцінювання **поточної навчальної діяльності** встановлюється єдина шкала, яка визначає фіксовані значення для максимально можливої та мінімально необхідної кількості балів (110 балів, якщо поточні оцінки – «відмінно» та 60 балів, якщо поточні – «задовільно»). До 110 максимальних балів можуть додаватись бали за індивідуальну роботу – не більше 10). Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять в модулі. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для запланованої теми.

Підсумковий контроль здійснюється у формі **заліку** після завершення вивчення дисципліни і передбачає перевірку: рівня практичної підготовки студента (виконання практичних навичок та рівня теоретичних знань і вмінь їх використовувати в конкретних ситуаціях (вирішення тестових та ситуаційних завдань)).

До складання заліку допускаються студенти, у яких відсутня академічна заборгованість (пропуски лекцій, практичних занять, незадовільні оцінки, не пройдений онлайн курс із СРС). Студенту, який з поважної причини мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Для студентів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально деканом факультету.

Студентам, які активно працювали при виконанні практичних робіт, мали високу успішність протягом семестру та впевнено оволоділи практичними навичками залік виставляється автоматично без додаткового опитування.

Успішність студентів при складанні заліку оцінюється за чотирибальною шкалою: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» та конвертується автоматично в електронному журналі в бали ЄКТС.

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі теми модулю з дисципліни та складається з середньої арифметичної кількості балів за модуль 1.

9. Політика навчальної дисципліни

Обов'язкове дотримання академічної доброчесності студентами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.